

הכדאית ההוצאה היתירה על הכופתיות?

כאשר משתמשים בציוד אוטומטי בבית-החליבה, מעדיפים את הכופתיות על פני התערובת הרגילה ואף הפרות אוכלות אותו ביתר מהירות. אין הן מגדילות את התנובה.

תאכלנה תערובות המכילות למעלה מ-15—20 אחוז ממוצרים אלה.

באמצעות הכופתיות אפשר להחזיר לתערובת עד 50 אחוז מוצרים פחות טעימים, אך עשירי אנרגיה אלה, ועל ידי כך אפשר לייצר תערובת מזינה וזולה, שלא תיתכן למעשה בכל צורה אחרת. במקרים כאלה יכול יצרן התערובת להעביר חלק ניכר מן החיסכון המושג לבוקר, אולם אין כל בטחון שאמנם כך הוא יעשה. יש להקפיד ולקנות תמיד את המזון הזול ביותר ההולם את הרמה התזונתית המבוקשת.

לכופתיות יתרון ברור על פני התערובת הקמחית בביתן החליבה המודרני, בו מחולק המזון לפרות באורח אוטומטי והציוד המותקן לכך אינו מסוגל, בדרך כלל, לטפל בתערובת מן הסוג הרגיל. התרחבות השימוש בביתני חליבה ממילא פירושה — הגדלת חלקן של הכופתיות במזונה של פרת-החלב.

לעתים נשמעת הטענה כי כופתיות הינן ערביות יותר לחיך הפרות והעגלות מאשר תערובת בצורתה הרגילה. מספר מחקרים מדויקים סותרים הנחה זו. "טעמן" של הפרות שונה הוא, וגדול כוחו של הרגל בנידון זה. ישנן פרות, אשר בהינתן להן הברירה, תעדפנה תערובת רגילה על פני הכופתיות, ורבות מהן תסלדנה מפני המעבר מצורה אחת לשנייה, אחת היא מהו כיוון השינוי.

עגלות צעירות אינן מעדיפות בצורה ניכרת את הכופתיות על פני התערובת הרגילה, כל עוד זו האחרונה אינה קמחית או אבקית יתר על המידה. אם הכופתיות הינן קשות, לא תהיינה העגלות להוטות אחריהן. רבים מבין ה"סטאר-טרים" המסחריים המיועדים לעגלות צעירות מורכבים מכופתיות ותערובות של מזונות בעלי מבנה גס יותר, כיוון שנוכחו לדעת כי זהו המזון החביב עליהן ביותר.

השימוש בכופתיות בהזנת בקר-החלב התרחב במידה רבה בשנה-שנתיים האחרונות. הגשת כופתיות אין בה משום חידוש. בארצות אירופה השונות היתה כמות גדולה של מזון מרוכז מוגשת לפרות בצורת כופתיות או קוביות מזה שנים רבות.

בקר-בשר וכבשים קיבלו את התוספות החלבוניות שלהם בצורת עוגות או כופתיות כיוון שבצורה זו אפשר היה לפזרן על פני הקרקע והבהמות יכלו לאסוף אותן כמעט ללא כל פחת. במקרים רבים, וביחוד במישורי המרעה הטבעי שבמערב, נושבות רוחות כה חזקות עד כי כמורת גדולות של מזון מרוכז היו "הולכות עם הרוח" אלמלא הוגשו בצורת כופתיות. מחיר התערובת בצורת כופתיות עולה ב-2 דולר לטונה על מחיר התערובת הרגילה, אולם החיסכון שבמניעת-ביובח יעלה על סכום זה פי כמה.

היתרונות שבכופתיות

היתרונות שהוזכרו לעיל אינם שריריים וקיימים בדרך כלל לגבי בקר-חלב. הגורמים להתפשטות השימוש בכופתיות עבור בקר חלב הינם כנראה שניים: הנחות בה ניתן למכור את חלוקת המספוא בביתן החליבה, וכן הקצב המהיר יותר של האכילה על ידי הפרות. אם מוסיפים אפשרות שתייה לתערובת רגילה מסוגלות הפרות לאכול מזון ביתר מהירות מאשר מן הכופתיות. מחקרים העלו, כמו כן, כי חלק ניכר ממוצרי הלוואי עשירי-האנרגיה והזולים, המשמשים תכופות בהזנת פרות חלב, אינם ערבים לחיך הפרה בצורה קמחית יבשה. לעתים יקרה שפרות לא

בור הבריא. ידיעותינו מוגבלות מדי מכדי שנוכל לקבוע, מהו המשטר הדיאטטי העשוי למנוע את מחלת הלב והעורקים הכליליים.

(הועתק מ"דפים לתזונה", כרך י"ג

— חוברת 11 נובמבר 1962)

אישור לתוצאות

מחקר אשר נערך לאחרונה בקורנל מאשר תוצאות אלו. לכופתיות לא נודעה כל השפעה שהיא על רמת השומן במקרים בהם הגישו לפרות שפע תחמיץ תירס ושחת. אולם כאשר מנת המספוא הגס היתה מוגבלת, בעוד שכופתיות הוגשו לפרות כאוות-נפשן, נגרמה ירידה בשיעור של לא פחות מ-0.3 באחוז השומן.

מנת המספוא הגס המוגבלת סיפקה לפרות שווה-ערך של קילו אחד שחת לכל 100 קילו משקל גוף, לעומת 2.5 קילו במקרה של המנה העשירה בשחת טובה ובתחמיץ תירס. מנת מספוא גס מצומצמת יותר היתה אחראית לשני שלישים מן הירידה בשומן בעוד שהכופתיות המוגשות היו אחראיות לשליש הנותר.

כיום נראה, לאורן של עדויות רבות, כי הכופתיות אינן משפיעות במידה ניכרת על רמת השומן כל עוד דואגים להספקת שפע מספוא גס לפרות. צירוף של הגשת כופתיות וצמצום ניכר במספוא הגס עלול לגרום לירידה מדאיגה ברמת שומן החלב.

הכופתיות לא גורמות בדרך כלל לעלייה מובהקת בתנובת החלב והן אף אינן טעימות יותר. עם זאת, הנוחות בה ניתנות הן לטיפול ממוכן והמהירות בה מחסלות אותן הפרות מפצות, ואף יותר מזה, בביתני חליבה מודרניים את ההוצאה היתירה של שני דולרים לטונה.

י. ק. לופלי

(הוארד'ס דיירינג, אוקטובר 1962)

בניסוי אשר נערך לאחרונה בקורנל נמצא כי עגלות שאכלו תערובת רגילה הוסיפו על משקל גופן לא פחות מאשר אלו שקיבלו תערובת מסחרית אשר הכילה גם כופתיות. התערובת הכילה 29 אחוז גרגרי תירס מרוסקים, 30 אחוז שיבולת שועל לחוצה, 30 אחוז סובי-חיטה, 10 אחוז כוספת סויה, מחצית האחוז מלח ומחצית האחוז דו-סידן זרחתי.

מגרעות כל שהן?

כופתיות עשויות לעלות יותר, עד 2 דולר לטונה, מאשר אותו סוג תערובת בהיותו מוגש בצורה הרגילה. לגבי חקלאים הנוהגים לערב בעצמם את המזונות במשק, או המוסרים את הגרעינים המגודלים במשקם למפעל עירוב איזורי קרוב, אין עניין הכופתיות מעשי כלל ועל-קר. אין כל יתרון בכופתיות אלא אם הציד להזנה מחייב אותן במיוחד.

במקרים מסוימים הודיעו על ירידה בתכולת השומן שבחלב בעקבות הזנה בכופתיות, אולם מניסיונם הרגיל של הבוקרים אנו למדים כי לכופתיות לא נודעת כל השפעה שהיא על רמת השומן בחלב. אדאמס וורד ("ג'ורנל אוף דיירי סיינס", כרך 39, עמ' 1448, שנת 1956) מצאו כי תערובת בצורת כופתיות מורידה את ריכוז השומן בחלב במידה מובהקת, אולם אין לה כל השפעה על רמת התנובה. ככל שכמות התערובת המוגשת לפרות גדולה יותר כן תגדל הירידה בשומן בעקב הכופתיות.

ת י ק ו ן ט ע ו ת

בטכס מסירת הפרסים לבוקרי ישראל, טעיתי טעות מצערת, במוסרי שפרותיו של הח' טל מכפר ורבורג, גם הן בדאי צאצאי הפרים של "און" ו"השרות".
אני שמח לתקן את השגיאה ולהודיע שפרט לפרה אחת שהובאה מארצות הברית, כולן הן צאצאי הפרים של האגודה להזרעה "באר-טוביה".
עם חברי אגודת "באר-טוביה" הסליתה.

אפרים שמאראגד